

რედაქცია

გადაცემის პრინციპები... რედაქცია... მისამართი: ვაჟა-ფშაველას ქუჩა, თბილისი.

დროება

შანი განცხადებისა

დღის ახლებით, ახალი... განცხადების... მისამართი: ვაჟა-ფშაველას ქუჩა, თბილისი.

ვაჟა-ფშაველას ქუჩა-დღე ორშაბათს გარდა

ვ. ლეონოვიჩი რედაქციისა და რედაქციის მართვა

არწრუნის თეატრი

პირას, 10 ოქტომბერს

ქართული დრამატული დასისაგან იქნება წარმოდგენილი

I

პირველად

სადავო მფლობელებს

კომედია 3 მოქმედ. რუსულ. გადმოკ. თ. დ. ბ. ქრისტაფიასგან.

II

გნელ მთასში

ვადვილი 1 მოქმედებად.

დასაწყისი 8 საათზედ.

მთხზაბათს, 13 ოქტომბერს პირველი წარმოდგენა აბონიშენტის რიცხვში.

ტელეგრაფი

(სახელმწიფო-სამხარეო ტელეგრაფის სააგენტოსი)

ნიშნ-ნიშნორნი, 5 ოქტომბერს. მდინარე ვოლგის ზემო ნაწილებში დიდი წინააღმდეგობა მოდის, ისე რომ ხომალდები ვეღარ დადინან; ამ ეინვამ დიდ-მალე წაანალი მისცა ხომალდების პატრონებს.

პეტროპოლისი, 5 ოქტომბერს. აქ ჩინებულნი ტარსანა, ეინვა 5 გრადუსისა და მით, მდ. ნევაზე და ლადოგის

დროებისა ფელტონი, 7 ოქტომბ.

გამის-გველელი

(მოთხრობა)

— დღე არ გავა ისე, დაიწყო მოხუცმა, როგორც მშვიდი ძერა გაუჩრები ისე არ დაეცნენ ჩვენს მიწებს, არ მოგვტაცონ ჩვენი ნამუშევარი და იმით მოიბრუნონ გაუმაძლარი ღვთის რასაც ვეღარ ვრევიან, ხვალისთვის უფიქრელნი ფეხ-ქვეშ ჰქელონ და სწავლენ... სოფელი არ დარჩენიანთ გზაზედ, რომლისთვისაც ცეცხლი არ წაუკიდებიათ, ქალი არ დარჩენიანთ, რომლისთვისაც უპატიურება არ მიეყენებინათ, არ გაეწილებინათ! მიაუჩრებს ყოველგან გაუჩრება, ყველგან უსამართლობა და უკაცურება გამოუჩენიანთ!

ამ სიტყვებზედ ხალხი შეიძრა, გამოისმა მუქარის ხმა და მემრე ისევ სულ-გაკმენდილი მიაპყრეს ყური მოხუცის სიტყვებს.

— ბანა უნდა მოვითმინოთ წმიდა მაჰმადიანებმა, უწინდელი გაუჩრების საქციელი?

*) ის. „დროება“, № 208.

ტბაზე ეინული ჯერ არ ანის. ვან-შავაში და ვიეში თოვლი მოვიდა.

ხარკოვი, 5 ოქტომბერს. ტენსლოვარ ინსტიტუტის შენობას ჯერ კადეგ არ განდასტოვნ უნაგუნსიტუტს.

„გოლასში“ დაბეჭდილან: 9 ოქტომბერს იქნება რეინის გზის საზოგადოებათა კრება, რამქელმანგ უნდა მოილაზნაკოს რეინის გზების შესახებ მხალს კანონ-მდებელობასედე.

პეტროპოლის ბირჟა, 5 ოქტომბ.	
ბანკის ბილეთები:	ზან. კაზ.
პირველი ვამოცემისა —	95—75
მეორესი —	91—50
მესამესი —	91—25
მეოთხესი —	90—12 1/2
მეხუთესი —	90—37
აღმოსავლეთის პირველი —	89—62
აღმოსავლეთის მეორე —	89—75
აღმოსავლეთის მესამე —	89—50
მიკრო, 1/2 იმპერიული —	8—19 1/2

შინაგანის 5% სესხის ბილეთები: პირველი სესხის — 201—25 მეორე სესხის — 205—25

100 მანეთი ღირს:

ლონდონი —	24—12	პენსი
ბამბურლი —	206—62	ცენტი
პარიჟი —	254—25	სანტიმი
ბერლინი —	—	პფენიგი

— სიკვდილი ვიარებს, სიკვდილი! იყო საერთო პასუხი.

— აქამდინ ღმერთი ჩვენის ცოდვებისათვის გვახდევინებდა, ახლა ისევ ჩვენკენ მოიხედან... სადაც ჩვენი ხალხი შეხვდება ვიარებს, ესენი დიაცებ-სავით გარბიან და ჩვენები მისდევენ ხოცით და ქვით... მხლა ვიარებს მოუწადინათ კიდევ გამოცადონ ინტერის ტყე, სადაც ისე სამარცხვინოდ ვავიბრუნეთ ღვთისაღი ბრახე. ბაიგონეთ მართლმორწმუნე მაჰმადიანო! შამალ ლაშქარს აგროებს, ემხადება კიდევ იმისთანავე ცხარი დღე დააყენოს ვიარებს და ბოლო მოუღოს იმათ გაბედულებას... შინა ხართ მართლმორწმუნენი? შინ არ დანიარებს საერთო მტერზედ ვალაშქრას?

— აჩვენ, აჩვენ! ქვიროდა ხალხი თოფებ მალდა აშვირილი, რომელთაც მრისხანედ იქნენდენ.

— წამოდით, გამოიჩინეთ ვაჟაკობა... მაგისთვის თქვენ მოგვლისთ ძვირფასი ნადავლი, ლამაზი ქალების ქება და აღფრისი! თქვენი სახელი კიდით კიდემდე ვაითქმის და თვალ-მოქუქუნე ქალები თქვენს ქებას წარ-

შენიშვნა

ჩვენ ქვეყნიდან რუსეთში დაბრუნებულ სალდათს თურმე ჰკითხეს:

— როგორი ბუნება არის საქართველოში? და მან უპასუხა:

— სადაგელი. ისე სადაგელიო, რომ თვით ნემსის ფასი ორი კპეიკაო!

— ხალხი როგორილა არისო?

— სრულიად ველური და მხეციო! იმოდენად მხეცი, რომ ღვთის მოცემულს დღიურ საზრდოს აღამინურად „ხლებას“ კი არ ეძახიან პურს ეძახიანო! არა! თუ ისინი პირუტყვიები არ იყონ, რა ენადლეგობდათ, იმათაც ჩვენებურათ „ხლებ“ დაერქმიათ და არა პურიო?

მს ამბავი დღემდე ჩვენ კერძო ნიქად მიგვანდა და არა საზოგადოდ, მაგრამ დღეს კი სულ სხვა აზრზედ დაგვაყენა ამ დღებში „მაეკაზში“ დაბეჭდილმა ბანი პულოვის სტატიაში.

მუთაისის გუბ. სახალხო სკოლების დირექტორს, მოჰყავს რიცხვი როგორც სკოლების ისე მოსწავლეებისა და თვალ-და-თვალ ვეჩვენებს, ვითომც დიდის გულ-მტკივნეულობით, რომ იმერეთის ხალხი, განსაკუთრებით შორაპნის, რაქის და ლენხუმის მაზრებისა, ველური, ყრუ ხალხია და ჯერ კიდევ არ ესმის სწავლა-განათლების სარგებლობა!

ჰი გიდი! შეთქვამს და გაუთავე-

მოსთქვამენ ნაზის ტუჩებით... თქვენ შეიქნებით ყველასგან თითით საჩვენებელნი..

— წავალთ, წავალთ!

— შინც შინ დარჩება, ის ქალჩუნა იქნება, ყველასგან მასხარად აგდებული!.. იმას არ ექნება მოსვენება ხალხისგან სააქაოს და საიქიოს, მალის ღმერთისგან იქნება დასჯილი, ის ვერა ნახავს მაჰმადისგან გამართულს ედემს, რომელშიაც უმშვენიერესი ქმნილებანი, ნაზისა და ნარანარის ხმით მართა წმიდა მუსულმანებს და მამულისთვის თავ-დებულებს ემსახურებიან.

დღეხანს ილაპარაკა კიდევ მოხუცმა, ვაჟაკობის სარგებლობაზედ და ლაჩრების სამარცხვინო მდგომარეობაზედ, კიდევ ბევრს ეცადა, რომ რაც შეიძლებოდა ხალხი მეტად ავლელვებინა, თუმცა ეს მეტადინებოდა სრულიად არ ეჭირებოდა იმას; ბუნებით ვაჟაკანი, ამაყნი, შეჩვეულნი თავისუფლებას ჩვენები, ისეც ვერ ეხერხებოდნენ რუსებს, რომელთ მოთაურებიც თავიანთის საქციელით თითქმის განგებ ცდილობდნენ, უსამარ-

ბია რალა! მშვიდი რომ პურს ითხოვდეს და თქვენ კი მხოლოდ ქვას აღლევდეთ და მთხოვარმა არ ჩამოგართვათ, ნუ თუ ეს იმისი ნიშანი იქნება, რომ იმს მალა არა აქვს და ქამას ვერ მოახერხებს?

როგორც შუბი ხალთაში არ დამალდება, ისე ის გარემოებაც, რომ იმერეთის ხალხი საზოგადოდ სწავლავანათლების მიღების მსურველია. მანსაკუთრებით იმ სამის მახრილამ ახალგაზდები თავის ქვეყანას შორდებიან, მიდიან შორს და რამოდენიმე წელიწადი უჯამაგიროდ ემსახურებიან, ოლონდ წერა-კითხვა კი გვასწავლეთო!

მაშ რა მიხვბია, რომ თავიანთეც სოფელში გხსნილ სკოლებს კი ერიდებიან? მასი ბრალია? მისი და აეტორის მზგავსი პირებისა, რომელნიც თავის პირ-და-პირ მოვალეობაზედ ხელს იღებენ, განოდინ საპოლიტიკო ასპარეზზედ და თავისი სახედრობა მაკკიაველობა ჰგონიან... მაგრამ მწყერის ბუდიდამ ხოხობი ვის გამოუფრენია?... მაგათა ჰგონიათ, რომ ხალხის შესათვისებლად და შესაკვეშირებლად სრულიადაც საჭირო არ იყოს სიმართლით, გონიერებით, სიამტკბილობითა და ძმობით გულის მოგება. შპირველეს იარალად მიანიათ: რისხვით, უსამართლო ცილის-წამებით, უმართლო გაკიცხვითა და აშკარა

თლობის ჩადენით, რაც შეიძლებოდა, მომეტებული წინააღმდეგობა ჩამოვდოთ ამ ორს ტომს შორის.

ამ ადგილებში გამოუცდილი რუსები, შეუჩვევლნი ხალხის წესებს და ადათებს, იმით შეხედულებას და სულიერ მდგომარეობას, სრულიად იკარგებოდნენ და არ იცოდნენ საქმე საიდგან დაეწყათ, სრულიად სხვა რიგად აღზრდილი რუსები ბევრჯელ უნებლოდაც აწყენინებდა, ამხადებდა ჩვენთ თავ-მოყვარობას. მაგალითად ლოთობა ჩვენებში ღირს სირცხვილად რთვლებოდა და კანონისგანაც კი ჰქონდათ აღკრძალული, რუსები კი აფიცრებიდგან სალდათამდე ყოველს ქამს ლოთობდნენ ანგარიში ვეღარ მიეცათ თავიანთ მოქმედებაში. წამდა-უწუმ ხედავდნენ სალდათებს, რომლებსაც რამდენიმე კვირა მიათრევდნენ, რადგანაც არყით გაღვქებულთ თითონ იარსულის თვე ღარა ჰქონდათ და გონება-დაკარგული ან არწყევდნენ, ან წაქციულები შიგვე ჩაწოლილიყენენ ამ უწმიდურებაში და იმდენი ძალა აღარ ჰქონდათ მოშორებოდნენ ამ ადგილს. დამეთანხმეთ რომ ეს ყველა საქმარისი იყო, რომ

მტრობით ენის მოქცევა... ჯერ კიდევ ვერ მიხვდარან, რომ ამით ისინი აწებენ შესათვისებელ ხალხს, ვერასასარგებლებენ შემთვისებლებს და მხოლოდ ხელს უწყობენ იმ ადგილობრივ მონადირეთ, რომელნიც განძრახ ამდგომევენ წყალს, რომ უფრო ადვილად იჭირონ თევზები!...

რად უნდა შეიყვანოს სასოფლო სკოლაში გლეხმა შვილი, როდესაც დარწმუნებულია, რომ აქ მის შვილს გონება დაუჩლიუნდებდა, ზნეობა გაუფუჭდებდა და განაცარქეკიავებული ცარიელის „პეტუშოკისა“ და „კაზლიკის“ ძახილით ნახირს დაუფრთხობს?

ნუ თუ ესეები არ იცის ბატონმა პრლოვმა? იცის, მაგრამ, ის ოხერი, ერთი ანდაზა აგონდება: „ბატონმა რომ გიბრძანოს: მუხას ვაშლი ასხია და, ვაშლს რკოვო ან უნდა დაეთანხმო და ან გაუჩუმდეთა“. მაგასაც იმედი აქვს, რომ გაჩუმდებიან!...

დღიური

შქანასკნელს ორს სხდომაზედ ძალაქის რჩევას ჰქონდა სჯა იმ პროექტების შესახებ, რომელიც სხვადასხვა კამპანიებმა და კერძო პირებმა წარმოადგინეს ქალაქში წყლის გაყვანის თაობაზედ. ბავლილ ორშაბათის სხდომაზე ძალაქის რჩევამ გარდაწყვიტა ბელგიის კამპანიის „მანდერლაატ და ამხ.“ პროექტის მიღება. მაგრამ უფრო დაწერილობით ამ საგანზე მოსალაპარაკებლად ამ ორშაბათს იყო რჩევა მოწვეული და ამ რჩევამ მუხლობრით განიხილა შემოხსენებული წინადადება ბელგიის კამპანიისა, შეს-

თავ-მოყვარე ჩინებს შემზღებლად ამ გვარი ხალხი და სრულიად დაეკარგათ იმათი პატივისცემა. ამას ემატებოდა უწმიდური, დაურიდებელი ლაპარაკი ქალებთან, რომელთაც ყოველ ჟამს ხდიდნენ თავიანთი პირუტყვულის გაშმაგების სათამაშოდ და თუ ამ გვარი მოქმედებისთვის რუსსა და ჩინებს შუა წინააღმდეგობა ჩამოვარდებოდა, საქმე საჩივრად გახდებოდა, რუსი ყოველთვის გამართლებული დარჩებოდა, ჩინენი კი გამტყუენებული.

ახლა სოფლებისა და შიგ ჭირნახულების ბუგვა და წვა (აუცილებელია ამ გვარს ბრძოლაში) მოხუცებისა, დედაკაცებისა და ბაღლების ხოცვა და ყველა ეს ერთად მოგროვილი, ნახული და ნაგრძობის ჩინელთაგან, შეგიძლიანთ წარმოიდგინოთ რა მტრობასაც ჩამოაგდებდა. მეღარა კაცობრიული მორიგება, ვეღარა საბუთები ვეღარ დაიჭერდა, ვეღარ შეაყენებდა იმათ გამწარებას და გაცხარებას.

ამ გრძობით აღელვებული ხალხი, მოწადინებული ბრძოლას და შუღლს, გაიფანტა იმისთვის, რომ მეორე დღეს შეკრებილიყვნენ და გაეწიათ შამილთან, იმ განთქმულს ნაიბთან, რომელიც ისე მამაცად ეხმა-

ცვალა ზოგიერთი მუხლები ამ წინააღმდეგობის (სხვათა შორის, რომ ქალაქში წყლის გასაყვანად ქალაქს 607,000 მანეთზე მეტი არ დაეხარჯოს) და ბოლოს გადაწყვიტა, რომ ეს თავის განჩინება გაუგზავნოს ბელგიის კამპანიას, რომელიც ვალდებულა, ერთის თავის განმავლობაში შეატყობინოს ქალაქს: თანახმა ის ამ გვარ პირობებით წყალი გაიყვანოს ქალაქში, თუ არა?

* *

პეტერბურლის გაზეთებში იწერებოდა, რომ შუქმოდეს სინოდში სჯა არისო ამ ქამად მეთათისის გუბერნიის სამღვდლოების შუამდგომლობაზედ ქ. მეთათისში სასულიერო სემინარიის დაარსების შესახებ.

* *

მეტეხისა და გუბერნიის სატუსალოს ბიბლიოთეკებისათვის ბ. პ. ი. შმიკაშვილისაგან მივიღეთ ჩვენ ასი ეგზემპლარი იმისაგან შედგენილი დედანი, 50 ეგზ. მეტეხის ბიბლიოთეკისა და 50-იც გუბერნიის სატუსალოსათვის.

* *

როგორც იწერებოდა, ტფ. გუბერნიის სატუსალოში იმყოფება ამ ქამად სულ 281 ტუსალი, აქედამ 274 კაცი და 7 ქალი; მეტეხის ციხეში 541 ტუსალი.

„დროების“ კორექსიონდენსია

რამა, 30 სექტემბერს ჩვენებური ანდაზა გახლავთ: სახარე ხბოს ს. . . . ი შეეტყობაო; აგრეთვე წლივანდელს წელიწადს დასაწყისიდანვე ეტყობოდა, რომ კარგს არას მოიტანდა: თითქმის ნახევარი წელიწადი საშინელს

რებოდა იმათ გულის მოძრაობას და ჯავრს აყრევინებდა და გულის მოაფხანინებდა განრისხებულს მტერზედ აქა იქ დაცემით, აქა იქ იმათზედ გამარჯვებით. ამ შევიწროებისგან ისინიც არ იყვნენ დაფარულნი, რომელნიც თითონ შერიგებოდნენ და ამისთვისაც რასაკვირველია ყოველ შემთხვევაში ლალატობდნენ მტერებს.

იავო და იმის ამხანაგები, რომელნიც ჩორასას იდგნენ, გულის ძგერით და შურით უყურებდნენ ამ ხალხის საერთო აღელვებას, ერთობას და ერთს პირს; ღმერთს მადლობას ამღვდენდნენ, რომ შემთხვევამ ნება მისცა გადაეხადათ რუსებისთვის, რადგანაც დიანბეგის და ბირგოლასთანა კაცების სისამაგლის ჩადენას იმათ აბრალვებდნენ.

როდესაც ისინი გაბრუნდნენ შინსკენ, საიდგანაც შამილთან წასვლას აპირებდნენ, ჩორა მიუბრუნდა იავოს:

— თქვენ რუსებთან ერთის რჯულისა ხართ?

— აბა რაი ვიცი?.. მერე ანბობენ, მაგრამ არ მჯერა... რაიც ხატები გექონდა სუყველი წაგვართვეს, წმინდა ადგილებიდან ჩამოიტანეს და საყ-

თოვლსა და ყინვაში ვიყავით, როგორც იქნა დავსძვერით ხელიდამ, და გავაბიჯეთ ფეხ ზაფხულის თვეებში, მაგრამ რა, — ამან უარესი გვიყო: სამი თვე წვიმის ნამი არ გვინახავს, ისე ამოგწევა ჩვენი ჭირნახულიანად.

ზექა-ალწერილის თვეების გამოვლილი, რასაკვირველია, მსუქანს შემოდგომას არ უნდა მოველოდებოდეთ, მაგრამ ასეც არ გვეგონა. ერთობ დაიწია ყველაფრის მოსავალმა; ასე რომ მოხუცებული პირები ამბობენ, არ მოესწრებიათ ამისთანა „მქლე“ წელიწადსა.

შველა მოსავალმა ერთბაშად დაიწია, მაგრამ სიმინდმა კი ერთობ ნამეტანი ჰქნა, განსაკუთრებით რაქისა და ლეჩხუმის მაზრების ზოგიერთ მხარეზედ ვისაც ორის წლის სარჩო მოსდიოდა, წელს ერთი თვის სარჩო არ მოსვლიათ; და რაც მოვიდა, იმის მოწვევა და სახლში შეტანაც არავის დაანება ამ დაქინებულმა წვიმებმა. მთელი ეს თვე თითქმის გაუწყვეტელად სწვიმს.

საზოგადოდ ხალხი არას დროს არ არის ისე მხიარული, როგორც შემოდგომის დროს, როდესაც მთელი წლის გაუწყვეტელი შრომის ნამყოფს ჭირნახულს იმკის და მიაქვს ოჯახში; ამ დროს მსცოვანებიც კი ყმაწვილდებიან. წელს კი, სამწუხაროდ, ამისთანა სასიამოვნო სურათს ვერსად დაინახავთ: პირიქით, ვისაც შეხვდებით, მეტადრე გლეხ-ხალხს, ყველა იმას შემოაგჩივის, რომ ჯერ კიდევ ვერ გამოურკვევია, თუ რა ღონისძიებით დაარჩინოს თავის ცოლ-შვილი. აქვსთ ამხედ ერთი რჩევა და ამბავი.

ზაჩნდენ ეხლავთ ამ გვარ შემთხვევაში დახელოვნებული და ათას გვარ

დრებში დაკეტეს... დეკანოზები, რომ გასულიყვნენ ხატთან ორი კვირა საწმედად უნდა გასულიყვნენ და მერე ისე მივიდოდნენ ხატთანა და ეხლაკი...

— ბიწმედა რაილა? ბაწყვეტანა ჩორამ.

— ისა, შენი ჭირიმი, რომ დეკანოზი გამოარდებოდეს სოფელს, ჩალხს, უწმიდურს აღარას შეხებოდის დედეში და ისე ლოცვითა და ხვეწნით მიუდგებოდის ხატს... მაშინ ხალხსაც ეშინოდა იმის ფიცს ვერაინ გასტენდის, მოძმეს მოძმე უყვარდის და ეხლა-კი აბა რაილა?! წველები პირსაც არ იბანენ ისე ჩადიან საყდრებში. რაიც საწირო შაზდის, სულ თითონ ხოჭამენ, იყრიან ჯიბეში... შიგვე საყდარში ერობისთვის იგინებოან, ილიანდებოან, ჩხუბობენ დიაკვნებთან და ხალხთან და ხალხმაც დაკარგა ხატის შიში და პატივის ცემა... ისინიც არას სჩადიან, არ ვის უწყრებოან არ ვიცი ისინიც რუსებმა დააშინეს, თუ რაია?

— მაშ ერთი სარწმუნოებისა არ ყოფილხართ. ბადაწყვეტით უთხრა ჩორამ.

ეშმაკობაში გამოქნილი ჩარჩები დაეკრებიან ხალხს, რაიმე მსხვილი ტანენ სიმინდს, რაიმე მსხვილი ტანა, და მისყდიან; და რა ფასად დაუყვენ ამ გვარი პირები ხალხს ლუქმა-პურს—ეს თვით ხალხმაც კარგათ იცის, მაგრამ რა უნდა ჰქნას: შიმშილით ხომ ვერ დაიხოცვენ თავს!

როდესაც ამ გვარი „მქლე“ წელიწადი დასდგება და ხალხში სიღვირე ჩიმოვარდება ხორაგეულისა, ამას უნდა მიაქციოს ყურადღება ადგილობრივ მაზრის უფროსებმა და რაც კი შესაძლებელია, შემწეობა აღმოუჩინოს, რომ უმისოდაც დაზარალებული ხალხი, უფრო ზარალში არ ჩაყენდეს კერძო პირების მანქანებით; ისინი მოვალენი არიან გააცნონ თავიანთი მაზრის მდგომარეობა უმაღლეს მთავრობას და იშუამდგომლონ მასთან, რომ ხალხს შემწეობა მიეცეს ამ გვარ შემთხვევებში მთავრობისაგან. მაზრის უფროსებს შეუძლიანთ კიდევ, თუ კი მოინდომებენ, ხალხი არ ჩაყარონ კერძო პირების ხელში, ისეთი პირებისა, რომლებიც მარტო თავის ჯიბის გასუქებისთვის ზრუნავენ და ხალხის ავი და კარგი მათთვის სულერთია, უფროსებს შეუძლიანთ ამოიჩიონ ერთი ან რამდენიმე პატიოსანი და სანდო პირი და მას შემოატანინო მაზრაში საჭირო სიმინდი და ხალხს ღირსებულ ფასად დაურვიონ; ეს, როგორც ჰხედავთ, მძიმე მოვალეობას არ შეადგენს, მაგრამ ვაჭირებული ხალხის დახმარება და მის შემწეობის და ძმურად ხელის მიცემის მონდობა ჩვენში ყველასაგან ძალიან ჭირდება.

ჩვენი მაზრის მეორე განყოფილების სოფლების თვის-მმართველობის

— ალბად... რუსის დედაკაცები ჩვენს ხატობას, გარყენილობისთვის დადიან ჩვენი დედაკაცი-კა უწმიდურად ვერ გაივლის, მაშინვე დამიხვებებს. ზარება, ნათლობა და ჯვარის წერა-კი ერთი გვაქვს.

— მაშ ერთი რჯული გქონიათ.
— არ ვიცი და აგრე ანბობენ; მე-კი არ მჯერა.

აქ ცოტახანს სიჩუმე ჩამოვარდა და მასუკან ისევ ჩორამ დაიწყო.

— შენთვის დიანბეგი და ბირგოლას დაუშავებია, იმათ რად არ გადაუხდი, რუსებმა რაი დაგიშავეს.

— აბაიმი! ბაიკვირვა იავომ.— რუსებისაგან არ არიან ისინი დაყენებულნი? იმათგან არ მიეცათ იმათ ძალა?.. თუ რუსები არ ყოფილიყვნენ ბირგოლა საით მოიტანდა ჩემზედ ძალას. თითონ რომ შეძლებოდა თემი როდის გაუშვებდა პუხსნა იავომ.— დიანბეგი! დიანბეგი საით მოვიდა, რას გვიცნობს, რაი იცის ჩვენი ანბავი? მნა იმას არ ესმის ჩვენი და ჩვეულება.. რაიც ბირგოლასთანა კაცებს უნდა ისინიც იმას ჩადიდნენ და ქვეყანაზედ ბირგოლასთანა კაცა-კი არ დაიღვეის.

— მართალი ხარ ლეთის მადლმა! ძნელი ყოფილა თქვენი საქმე.

წარმომადგენელ პირების დაცვის დასახელებს მოაწია. ხალხი ძველი მოხელეების უფარგისობით თავმოებუნებულნი მხარულეებით ეგებება ამ დროს: ლეკვა არა ერთ-გზის მოტყუებულან ამ შემთხვევაში, და თავის სურვილი და მოლოდინი არას ოდეს არ აღსრულებიათ; მაგრამ კაცი ისეთი არსებობა გაუჩინა ღმერთს, რომ ყოველთვის მიმავლის, ახალს, უფრო იმედებით მტკიცება. ღიწყეს არჩევანები, ხალხიც აღგნს თავის კანდიდატებს, ძველები კი დილობენ, გავლენიანი პირების სასურველებით, ისევე დარჩენას. ამბობენ, რომ ერთ საზოგადოებაში ძველი მამასახლისების მეცადინეობამ გასჭრა. სწორით სოფლის მოხელეების აღრისების დროს, როგორც მომრიგებელი შემთავალი, ისე მასრის უფროსი ან სხვა თანამემწე უნდა დაესწროს. როგორც ამბობენ, და ჩვენ კი მართალი უნდა გითხრათ, კიდევ არა გვგონია, ესენი წინადადებას აძლევდნენ თურმე, რომ ვინც ჩვენ დაინიშნათ, ის პირები დანიშნეთო, და თუ რომელიმე შემთხვევაში არ აღსრულდა ხალხმა მათი სურვილი, მტკიცებიან თურმე, რომ თქვენგან დაინიშნულს მამასახლისს ნაობახტში დასალობთო. მიმეორებთ ჯერ კიდევ არა გვეჯერა ეს და უბრალო კომპლექსებიან თურმე, მაგრამ, თუ ცოტა მაინც სიმართლის ფერი დაეღვა მასას, მაშინ კი შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ ეს წმიდად კანონის გარდახდობის დროს. შპაღლესმა მთავრობამ გლენსკობას მიანიჭა თვით-მმართველობა და მის წარმომადგენელთ აღმორჩევა. თავის არა აქვს უფლება წაართვას და ეს უმაღლესად მინიჭებული უფლება ან გაერიოს მის აღრჩევანში.

— მჰ, მჰ, მჰ, მჰ! მოხევემ მწაღად გაიქნია თავი.— ძნელია ძნელია მათის მადლსა, აღარ გვეცხვრებინს! მათ ყველაზედ გვიან მიადწივეს ვიანთ სახლს, რადგანაც გზაში დაბრუნდნენ დანარჩენებს და მოდიოდნენ სვენებ-სვენებით და მუსაიფით. უფელში ჯერ არ დაეძინათ; არ დალოლიოყენენ, რადგანაც ხატობას მხარულეებულნი, ჯერ კიდევ ვერ დასრულდნენ და არ მობეზრებოდნენ „ტაშ-ფანდურა“.

— ჩვენ სატაშ-ფანდუროდ აღარ ვსალოიან, უთხრა ჩორამ.— ღაწქით, ღაწქით დაიძინეთ და ხვალ ღმერთი დაგინათ.

— ლაშქართან ერთად თუ არ წავალთ? იკითხა პაბამ.

— არა, — იმით ბალაშქაში შეურთობით.

— მაშ ჩვენ მარტანი წავალთ?

— ჩვენ სახელი უნდა გავიკეთოთ ისე მივიდეთ შამილთან. თუ გვრეკით სირცხვილიცაა.

— მართალია, ლომისის მადლმა! ჩვენი კაცობის გეში უნდა მივიტარო დაუშატა მუხიამ.

— მთი, ჩორავ, ჩვენ ლაშქარს სუბნუ გავერყვით დაიწყო იაგამ.—

მიცით ხალხს უფლება მის-დამი მინიჭებული უფლებით ისარგებლოს და დაყენეთ ის, რომელიც ხალხს სანდო პირად უცნია და აღმოურჩევია კადეც.

თ. ქაისოვრა გელაგანი.

ჩვენი მკისკოკოსების საჭურაღ-ღებოდ.

მღვდლები თუმცა სარწმუნოებისა და ზნეობითი სწავლის მოძღვარნი არიან; თუმცა იგინი ზნეობითად მაღლა უნდა იდგნენ ერზე, მაგრამ, როგორც მოგვსენებათ, ცოდვისაგან არაფერ არ არის განთავისუფლებული და ხანდის-ხან ეს სულიერი მამებიც ისეთს დანაშაულობას ჩაიდნენ, რომელიც არც მათ სულიერ შეილებს მიეტიყვებათ. რუსეთის იმპერიაში ორმოცი ათასამდინ მღვდლები არიან და რასაკვირველია, ამათში ყველა ისე ვერ მოიქცევა, რომ არა დააშავოს-რა.

მაგრამ მათ ცუდი საქციელისათვის კანონიც სჯის. ღამნაშავე პირებს სჯიან შენიშვნის მიცემით, ჯარიმებით, მრევლის ჩამორთმევით და პრიტიკობაზე ჩამოყვანით. პრიტიკიკობის თანამდებობაზე ჩამოყვანებენ მღვდლებს და არ მისცემენ მღვდლობის თანამდებობის აღსრულების ნებას და მრევლს ვიდრემდის არ მოინანებენ და თავისი ქცევით არ დაამტკიცებენ, რომ მათ თავისი ცუდი ზნე მოიშალეს და კეთილი ხასიათის ქცევისა შეიქმნენ. ისინი ვალდებული არიან იარონ ეკლესიაზე და სხვა მღვდლებს პრიტიკიკად ემსახურონ და ცხადად დაუმტკიცონ ყვე-

ჩვენთვის შეეყაროთ ცალკე ჩვენის გუნების ბიჭები და იმ-თან ერთად, როგორც საჭიროდ დაინახათ, ისე მოექცეთ. რას იტყვით ვაჟებო? მიუბრუნდა ამხანაგებს.

— საითაც შენ, — ჩვენც იქით წავალთ შენი კენესა-მე! შპასუხა მუხიამ.

— ჰაი ჰაი! რომ იქით წამოვალთ! დაუშატა პაბამ.

— ჯერ გავემგზავრეთ და მერე, რასაც ღმერთი ჩაგვგონებს, ის იქნება — ღმერთის ნებას კაცი ვერ წაუტყდა.

— ვერა, ღმერთის მადლმა! დაემოწმნენ ქართველები.

— მაშ ხვალა რაილა? იკითხა პაბამ, რომელიც ძლივს ვანთავისუფლებულიყო ჭრილობისგან და ისევე ომის სურვილით ინთებოდა.

— ხვალა, ხვალ! შპასუხა ჩორამ. — ბათენებისა ყველანი სამ ბუჩქთან, სამაშქას ტყის გვერდით რომ არის, იქ შევიყარეთ და იქ გადავწყვიტოთ საითაც წავალთ... მე-კი ამალამე სხვა სოფელში უნდა გავიდე.

— აგრე, უპასუხეს სამმა ამხანაგმა, გამოვსალმნენ მასპინძელს და შევიდ-

ლან თავისი კეთილი ქცევა და ცოდვის მონანება.

მაგრამ რას ვხედავთ ჩვენში? ამ გეგამად დასჯილი მღვდლები ეკლესიაზედ სრულებით არ დაიარებიან. სხედან თავის სახლში და არც ერთ დღესასწაულს დღეს ეკლესიაზედ არ მიდიან. წინადადებულ ყოფა-ქცევაზე ცუდის მხრით კდც გარდაემტკიცებენ. მთხველს იქით ქალაქი მიდის მათზე: „მოინანეს და თავისი ცუდი ზნე და ხასიათი გაისწორესო“. მთავრობამაც აძლევს ისევე მრევლს.

მღვდლის პრიტიკიკად განდობა არის იგივე რაც აფიცრისათვის გასაღდათება. აფიცერი რომ გაასაღდათონ განა შეუძლია მან აფიცრობა იშოვოს, თუ საღდათად არ ემსახურა და საღდათობით არ დაიმსხურა ისევე აფიცრობა? მსევე არის სასულიერო წოდებაში რიგია ამ გარემოებას ყურადღება მიაქციონ ეპსკოპოსებმა და ამისთანა დასჯილ მღვდლებზე არ უნდა იწერებოდნენ: „მოინანა და გაკეთილდა“, თუ წამდელიად არ არიან დარწმუნებულნი ამში. ამისთანა დასჯილი მღვდლები მრთელ სამღვდლოებას სერიან და თავის სამწყსოს ზნეობითად რყენიან.

***

ტფილისის სამაშრნალო.

ავადყოფილები მიიღეს დილის რვა საათიდან თორმეტ საათამდის.

ო რ შ ა ბ ა თ ს. გარდაღვინი და ღი-სიცილი — შინაგან ავადყოფილებისა; კელდიში — სიფილისტიკური და სირურგიული ავადყოფილებისა; ბასუტკვი — ბუბიაზის, ქაღების და ყმაწვილების ავადყოფილებისა; ბასავეი — ძარღვების სისუსტის ავადყოფილებისა.

ნენ სასტუმროში, სადაც ქალებს რბილი ქვეშაგები გაეშალათ.

მართველები მიეყარნენ და ცოტა ლაპარაკის შემდეგ, რომელიც შეგნებოდა იმით მომავალს მგზავრობას, დაიძინეს.

ზარეთ-კი აღეღებულნი ხალხი დალიოდა სიმღვრით და ღმერთის ღმერთით.

ისინი გროვდებოდნენ ხან ერთს აღვილს, ხან მეორეს და პირობას სდებდნენ, რა რიგად წასულიყვნენ შამილთან, ვინ აერჩიათ უფროსად. მინ იმის შემწედ და ვინ დარჩენილიყო მხოლოდ უბრალო მეომრად.

ამ ღამესვე ბევრი ყმაწვილი კაცი დაღონებულის და შეწუხებულის სახით ესალმებოდა თავის სატრფოს, რომელსაცა სტოვებდა მარტოდ, სთმობდა იმის აღერსს სამშობლოს გულისთვის და ვინ იცის ბრძოლიდგან დაბრუნდებოდა-ლა? და თუ დაბრუნდებოდა, არ ჰპოვებდა თავის თვალ-ყუყუნის გულს შეცვლილს?

ა. მახსუბარძიყ.

(გაგრძელება)

სა; ბასავეი ძარღვების სისუსტის ავადყოფილებისა.

ს ა მ შ ა ბ ა თ ს. მინკვინი — სირურგიული ავადყოფილებისა; ღი-სიცილი — შინაგან ავადყოფილებისა; კელდიში — სიფილისტიკური და სირურგიული ავადყოფილებისა; ბასუტკვი — ბუბიაზის, ქაღების და ყმაწვილების ავადყოფილებისა; ბასავეი და დანიელ-ბუტკვი — ძარღვების სისუსტის და შინაგან ავადყოფილებისა.

ო თ შ ა ბ ა თ ს. ღი-სიცილი და მი-რმინოვი შინაგან ავადყოფილებისა; კელდიში — სიფილისტიკური და სირურგიული ავადყოფილებისა; ბასუტკვი — ბუბიაზის, ქაღების და ყმაწვილების ავადყოფილებისა; ბასავეი — ძარღვების სისუსტის ავადყოფილებისა.

ს უ თ შ ა ბ ა თ ს. ღი-სიცილი — შინაგან ავადყოფილებისა; კელდიში — სიფილისტიკური და სირურგიული ავადყოფილებისა; ბასუტკვი — ბუბიაზის, ქაღების და ყმაწვილების ავადყოფილებისა; ბასავეი — ძარღვების ავადყოფილებისა.

ზ ა რ ა ს კ ე ვ ს. მინკვინი — სირურგიული ავადყოფილებისა; ღი-სიცილი, მი-რმინოვი და დანიელ-ბუტკვი — შინაგან ავადყოფილებისა; კელდიში — სიფილისტიკური და სირურგიული ავადყოფილებისა; ბასუტკვი — ბუბიაზის, ქაღების და ყმაწვილების ავადყოფილებისა; ბასავეი — ძარღვების სისუსტის ავადყოფილებისა.

შ ა ბ ა თ ს. ღი-სიცილი — შინაგან ავადყოფილებისა; კელდიში — სიფილისტიკური და სირურგიული ავადყოფილებისა; ბასუტკვი — ბუბიაზის, ქაღების და ყმაწვილების ავადყოფილებისა; ბასავეი — ძარღვების სისუსტის ავადყოფილებისა.

სენიას ნადირობა
(სახალსო საძღვრა)

აღდექ და წაველ სენია
სანადიროდა ტყეშია,
ხნ ყუდრო-ყუდრო ვიარე,
ხნ ქალა ქანქანებშია,
მივიხედე ღორი იწვა,
პულა იყო და მრეშია,
ჯოხი მხარზე მივიყუდე,
თოფი ავიდე ხელშია.

ღვირქე და ვესროლე
მოვარტყა წინა მხრებშია.
მომვარდა კბილი ჩამავლო
ამ სისქე ბარძაყებშია,
ძლივს გამოვეშვი ტალსა,
ბამოვექცი ტყეშია;
აღმართი ამოვირბინე,
მართი არ დამიხენეშია....

მევილ და დედას შევიჩილე:
— დედა, წყლული მჭირს ფეხშია!
— შეილო, დედამ რა გიშველოა,
მონადირისა წესია,
ისე მოვკონდა ნადირი,
როგორც მებაღეს წესია,
ახლა კი შენც ჩაგარდნილხარ
ნანადირევის დღეშია!

ბანსხალეზანი

პატივი მიქცა ვაცნობო ტფილისში მობრძანებულთ მოვარეებთა, რომ ამ წლის 1-ის ოქტომბრიდან მე ავიღე იჯარით სიონის სობორის პირ-და-პირ ბ. ანანოვის ახალი ქარვასლა, რომელშიაც ვაწყობ ნომრებს რკინის კრაოტებით, ფეხებით და ყოველი მოწყობილება იქმნება სუფთად.

ფასი იქმნება იმავე წესით, როგორათაც სხვა ქარვასლებშია, იმავე რიგად, როგორაც მქონდა შორხმაზის ქარვასლა იჯარით.

ამავე ქარვასლაში იმყოფებიან შუა ეტაჟში № 48 კამბისიონერა გ. ი. რატინი და ე. ი. ჩაქვანი.

მოაჯარადრე მეორე ვიდე გეგონაქ ვაწარმის-მე ახნაზაროვი. (10-9)

ნაზიცი ვაჟილი

ვიორგი გრიგორის-მე

ეგან გულოვი.

ცხოვრებს საპორისა და დიდ მოლოფონის ქუჩაზე, საკუთარს სახლში, № 8/29.

კავკასიის-აქეთა შრის რკინის გზა

ზამგეობას რკინის გზისა პატივი აქვს საყოველთაოდ განაცხადოს, რომ პირველ ამა ოქტომბრის თვიდან საბარგო-საჯდომი მატარებელი № № 5 და 6 ივლიან მხოლოდ ტფილისის და ხაშურის სტანცებს შორის, ქუთაისის მატარებელი კი, რომელიც ამათ შესაგებებლად გამოდიოდნენ რიონის სტანციამდინ სრულდებით აღარ ივლიან. (3-1)

ინგლისის

ვალაზია

Maison de confiance

შეადრეთ ხვენი ხაი—1 შ. 10 კ. მოსკოვის ხაი—1 შ. 40კ

— — — 1 — 20	— — 1 — 60
— — — 1 — 40	— — 1 — 80
— — — 1 — 60	— — 2 — „
— — — 1 — 80	— — 2 — 50
საუკეთესო — 2 — „	— — 3 — „

იქვე ისეიდება სხვა საქონელიც: თოფები, რევოლვერები, კრაოტები, ჭურჭელი, ჩაიდნები, ვასალებები, და-ნები, კოვზები, ტაშტები, კალმები, ქალაღი, მოკოლადი, კაკაო, კანფეტები, მურაბები, მავნებია, უნაგირები, კლეიონკა, წინდები—კაცის და ქალის, ხელ-სახოცები, მაკინტოშინ კალენკორი—სულ ყველაფერი 25-დამ 55 პროცენტით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელსამე მაღაზიაში.

მინც ქალაქს გარედამ 25 მანეთი-დამ 1,000 მანეთამდინ საქონელს გამოიწერს, ვასაგზენს არაფერს არ იხდის. (100-3)

ტფილისის ძალაზის

გამგეობისაგან

ტფილისის ქალაქის გამგეობა იწვევს პირთ, რომელნიც მოისურვებენ იჯარით აიღოს საქალაქო სახლის ქვის მუშაობა და შელესვა ველიამინოვის ქუჩის მხრით, მობრძანდნენ ვაჭრობასეუდ ქალაქის გამგეობის სადგომში სამსახრათს, 12 ამა ოქტომბრის რიცხვსა.

დაწვრილებითი პირობების შეტყობა შეიძლება მუდამ დღე გამგეობის სადგომში დილის 10-დამ 2 საათამდე ნაშუადღევისა. (3-1)

ინგლისის მაღაზიაში

თქონს ან-
უცნო
გვენი
გაქ-მას-
ტირი

ამაგრებს თმას და ადრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუშისა 2 მან., გაგზავნით 2 მანეთი და 28 კაპ.

აქვე ისეიდება ქინის ჰომადა თმების გასამაგრებლად. ფასი 1 მან. სწორტეპითაგის ტკივილის მოსასპობლად, ტუა-ლეტის სახანი, ღუსები და სხვ (100-2)

გამლეგ დღიურად და თვეობით იაფათ მეზღიროვან ოთახებს, სასეკლად

„ლივალია“

ვოლოვინის ჰროსპექტზედ. (20-19)

დაიბეჭდა და ისეიდება ბრ. ჩარკვიანი, ქართული წიგნის მაღაზიაში

ეროზა

თხზ. ნ. ნიკოლაძის
გამოცემული
წ. ჭიჭინაძისაგან
ფასი 15 კაპ

ახალი მართული

კარაბაღინი

ისეიდება ტფილისში: შვედრავის და გრიქოვას წიგნების მაღაზიაში; მუთაისში: მურადოვის და ჭიჭინაძის წიგნების მაღაზიაში.

ფასი ჰლიანის მართი მანეთი.

ღირსეულს და განათლებულს ოჯახში მიიღებენ ქალებს საქალეზო სასწავლებლებში მოსამზადებლად. პარობების შეტყობა შეიძლება ბარში, ბატ. დირექტორ სემენოვის ოჯახში. (10-6)

დაიბეჭდა და ისეიდება ბრ. ჩარკვიანის ქართული წიგნის მაღაზიაში

სახსოვარი

ბატონიშვილის ალექსანდრეს-ძის ირაკლის გარდაცვალებაზე.

შეკრებილი და გამოცემული
წ. ჭიჭინაძისაგან
ფასი სუთი შაური.

მართულ ძალაზისაგან ნათარგმნი

მოთხრობანი

წიგნი მეორე.

ისეიდება ტფილისში: შვედრავითან, ჩარკვიანთან და ბრიქუროვის წიგნის მაღაზიაში (ბალის პირ-და-პირ).

მუთაისში: ჰილაძის და ნიკოლაძის მაღაზიაში.

ბოლოში: მ. პერესელდისთან.

დაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი სომხური წიგნი

მწვემის სტვირი

ლექსები, სიმღერები და ზღაპრები

ცნობის-მოყვარე ყრმათათვის სკოლაში და შინ საკითხავად აღაანდისა

გამოცემა გ. მ. შვედრავის გაგზავნის საგენტოსა.

ფასი ერთი აბაზი

(10-10)

დაიბეჭდა და ისეიდება ბრ. ჩარკვიანის ქართული წიგნის მაღაზიაში

გაგულის

საერთო მფლობელობაზე

თხზულება

ანტონ შურცელაძისა

გამოცემული

ზაქარ ჰიჭინაძისაგან.

ფასი თითო წიგნისა ერთი აბაზი

გამოვიდა ცალკე წიგნათი

დ რ ა მ ა

სამ შოტლო!

იხილება შავრლოვის სააგენტოში.

ფასი 60 კაპ.

(20-20)

გიგლიოზრაფიული ბანსხალეზა.

ბუნების კარი, ანუ ყრმათათვის საკითხავი წიგნი უმცროსს კლასში სასმარებელი, შედგენილია ი. გოგუბაშვილისაგან, დაიბეჭდა მეოთხე შეცვლილი გამოცემა და ისეიდება გრიქოვას წიგნის მაღაზიაში, მუთაისის სიღის ყურთან. ფასი თხუთმეტი შაური. სასწავლებლებს და კლასებს, რომელნიც იყიდნან ნაღდს ფულსეუდ ერთად თხუთმეტს კგზემ-ზღიანისა, ანუ მომეტეულსა, დათმობა ეგზემპლიარი თოთხმეტ შაურად; ვინც ოც-და-ათს ეგზემპლიარს იყიდის, წიგნი მიეცემა ცამეტ შაურად; უდისათვის უნდა დაემატოს სამი შაური.

პარტა სამართველონი, მეორე შეცვებული გამოცემა; ისეიდება იმავე მაღაზიაში. ფასი სამი აბაზი; ვინც ათს ეგზემპლიარს იყიდის, კარტა მიეცემა თერთმეტ შაურად, ოცი ეგზემპლიარის მიეცემა—ათს შაურად.